

BISERIC'A SI SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretulu abonamentului:	Pretulu insertiunilor:	Correspondintele sè se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A SI SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ „ jum. anu 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 „ — „		
„ „ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „		

Invitare de prenumeratiune

la

„BISERIC'A SI SCÓL'A.“

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

De la 1. iuliu vechiu, fóia „Biseric'a si Scól'a“ intra in alu doilea semestru alu anului curentu.

Rugàmu deci pre on. abonenti a càroru abonamentu încéta cu finea lui iuniu, cât si pe acei domni, cari voiescu a prenumerá fóia nóstra, se binevoiesca a-si renoi abonamentulu cât mai curendu, ca se ne scimu orientá cu tiparirea esemplarielor, si ca se nu intrerupemu espedarea jurnalului.

Pretulu abonamentului este celu din frontespiciulu fóiei, si anume: 2 fl. 50 cr. pe jumetate de anu pentru Austro-Ungaria, si 3 fl. 50 cr. pentru strainatate.

Banii pentru înlesnirea publicului recomen-dàmu a se trimite prin asemnatiuni postale.

Redactiunea.

De la cursulu supletoriu din Aradu pentru studiulu limbei magiare.

Din mai multe epistole ce primiràm in decursulu septemanei trecute, precum si din unele corespondentie datate de aici din Aradu si publicate in foile romane, ne amu convinsu, cà publiculu este fòrte curiosu a scéi cele ce se petrecu aici la cursulu supletoriu, si mai cu séma cele ce s'au petrecutu la deschidere. Acésta impregiurare ne îndémna a ne ocupá de nou de cestiune si a completá prin cele ce urméza cele amintite de noi la timpulu seu in acésta privintia.

Organele guvernului incredintiate cu condu-

cerea cursuriloru supletorie nu se asceptau nici pe departe, cà aceste cursuri voru fi frecventate in mesura atât de mare, considerandu parte opostiunea ce o intempinara dispusetiunile legii mai cu séma din partea Romaniloru, parte impregiurarea, cà legea nu obliga pe toti invetiatorii, ci numai pre cei aplicati in functiune de la 1872 încóce. Astfeliu nu se facura, séu dóra nu se potura face preparativele necesari, ca se póta fi primiti toti cât si se insinuara.

Dreptu aceea se primira de asta data la cursulu supletoriu invetiatorii, cari nu posedu de feliu limb'a magiara, si mai cu séma cei veniti din partile banatice, din comitatele: Timisiu, Torontalu, Carasiu si Severinu. De aci vine, cà din partile ungurene, si anume din comitatele: Aradu, Bihoru, Bichisiu si Cianadu sunt fòrte pucini. Respingerea invetiatoriloru din aceste comitate se intemplá, dupa cum suntem informati, pe bas'a faptului, cà pe de o parte cei mai multi invetiatori din partile acestea posedu in mesura mai mare séu mai mica limb'a magiara, ér pre de alt'a, cà legea nu obliga pre toti invetiatorii, ci numai pre cei intrati in functiune de la 1872 încóci.

Astfeliu privindu noi acésta respingere din punctulu de vedere alu viitoriulu scóleloru nóstre confessionali, ne face se credemu, cà invetiatoriloru respinsi nu li se voru poté face dificultati in viitoriu, si nu li se va poté face obiectiuni in privintia limbei magiare. De aceea noi nu putemu vedé vre o persiflare in procedur'a inspectorului regescu observata cu ocaziunea respingerii invetiatoriloru, intemplata in urm'a unei esaminari superficiale din limb'a magiara, dupa cum s'a accentuat prin corespondentie trimese la unele diurnale; ci considerandu grelele impregiurari, in cari ne aflàm, credemu, cà faptulul acest'a va servi dóra mai multu spre usiurarea, decât spre greutatea causei nóstre scolari.

Póte cà se ne insielàmu in acésta conclu-siue. Ori cum ar fi inse lucrulu, credinti'a nóstra este, cà recunóscerea faptului din partea autoritãtii guvernului, cà cei mai multi din inveniãtorii nostri posedu limb'a magiara, cà se o póta propune, confirma intru tóte obiecãiunile aduse de reprezentantii naționalitãtiloru contra aducerii legii, si ne face se speràmu, cà in viitoriu pe langa o procedura corecta si chiar in interesulu bine intielesu alu statului nu li se va face din partea organeloru guvernului inveniãtoriloru nostri atãtea dificultãti cu limb'a magiara, unu lucru, carele intre grelele impregiurãri ale vietii actuali póta se aiba dóra si vre o parte buna pentru noi.

Amu scrisu acesteã ca se respundemu la multele intrebãri, ce ni s'au adresatu in acésta privintia.

Acte memorabili pentru Istori'a bisericeii romane.

Inca de pre asta iarna ni s'a reportatu din Capital'a Ungariei, cà dlu Nicol. Densusianu, transmisulu Academiei romane din Bucuresti, pentru d'a scrutã Bibliotecele si Archivele unghurene si transilvane, ar fi datu de unele documente originali, fórte importante si necunoscute pana acuma, anume referitórie la Istori'a lui Horea si la — uniunea bisericeii romane orientale cu cea apuseana. Mai tardiu ni se descoperi, cà s'a aflatu chiar actulu séu Manifestulu originalu, scrisu de Metropolitulu Athanasie si de protopopii sei, din sinodulu tienutu in Alb'a-Iulia la 1698, si cà de pe acestu actu s'au facutu si fotografii si autografii numeróse, pe sém'a — nu scimu càror fruntasi si a Academiei. In lun'a lui maiu in fine primiramu si noi, dela mana amica, cà in secretu, unu facsimile autograficu, pre care cetindu-lu, desi nu i-poturãmu pricepe caracterulu séu important'a secretului, ni-lu descrierãmu si lu-pastrarãmu in pulpitu mesei nóstre ca unu secretu.

Astadi, cand aflãmu positívu, cà acestu actu nu este secretu, cà elu este accesibilu tuturor càti se intereséza de cuprinsulu seu, ma chiar se afla in manile tuturor celorlu favorisati de dlu Densusianu, ne semtimu indreptatiti a-lu face avere comuna prin publicare esacta in transcriptiune noua, firesce scósa din originalulu cirilicu, scrisu in caracterele si cu prescurtãrile indatinatè in seculii trecuti. Marturisim, cà multe dintre subscrieri le aflãmu nelegibili, mai vertos pentru autografiarea defectuósa, si de aceea nici nu intreprinserãmu a publicã si descrierile.

Eca actulu, séu „Manifestulu,” cum se numesce elu pe latinia, care testu asemenea facemu sé urneze.

„Noi mai in diosu scrisi, Vladic'a, protopopii si popii Besericiloru Rumanesci, dàmu in stire tuturoru càror'a se cuvine, mai vertos tierii Ardélului.

Cercand schimbarea acesteii lumi insielatóriè, si nestarea si neperirea sufletelor, caru'a in mesura mai mare trebuie a fi de cât tóte, din

buna voi'a nóstra ne unim cu Beseric'a Romei cea catoliceasca si ne marturisim a fi medulãrile cestii Bisericeii sfinte catoliceasca a Romei prin césta carte de marturia a nóstra si cu acele privilegiomuri vom se traim cu care traiesc medulãrile si popii acestii Bisericeii sfinte, precum Inalti'a Sa Imperatul si incoronatul Craiul nostru, in milosteni'a Decretului Inaltiei Sale ne face pãrtasi, care mila a Inaltiei Sale ne vrend a o lepadã, cum se cade credintiosilor Inaltiei Sale, acésta carte de marturia si Inaltiei Sale si tierii Ardélului o dãm inainte, pentru care mai mare taría dàmu si pecetile si scrisorile maneloru nóstre. S'au dat in Belgrad in anii Domnului 1698, in 7 dile a lui octombre. Ath. (Adeca inicialile numelui Athanasiu.)

A d a u s u n u m a i d e c â t c u a c e e a s i m a n a :

„Insa intr'acést'a chip ne unim si ne marturisim a fi medulãrile sfintei catolicesti Biserice a Romei, cumca pre noi si remasitiile nóstre din obiceiul Bisericeii nóstre a resaritului se nu ne clatésca, ci tóte ceremoniile, serbatorile, posturile, cum pon'acuma, asia si de acum nainte se fim slobozi a-le tiené dupa calindariul vechiu, si pe cinstulu Vladic'a nostru Athanasie nime pana in mórtea Sfintiei Sale se n'aiba putere alu clatí din scaunulu Sfintiei Sale, ci tocmã de i-s'ar templã mórtea, se sté in voi'a Soborului pre cine ar alege se fia Vladica, pe care Sfinti'a Sa Papa si Inaltiatul Imperat sè lu-intarésca, si Patriarchul de subt biruinti'a Inaltiei Sale sè-lu chirotonésca, si in obiceiul si dregatoriile protopopilor cari sunt si vor fi, nici intr'un feliu de lucru nime sè nu se mestece, ci sè se tie cum si pana acuma. Iar de nu ne vor lasã pre noi si pre remasitiile nóstre intr'acésta asiediãre, pecetile si iscaliturile nóstre care am dat, sè n'aiba nici o taria. Care lucru l'am intarit cu pecet. Mitropoliei nóstre, pentru mai mare marturia.“ (L. S.)

(Sigilulu mare, este impresu pe documentu si are inscriptiunea totu cu litere cirlice: „Acést'a. iasta. pecete. Mitropoliei. Belgradulu i.“ Sigilulu infaciosiãza pe trei Archangeli cu cruci in mana.)

(Pe pagin'a a dou'a este scrisu de alta mana testulu latinu, care inse difere tare de celu romanescu si suna asia:)

„Nos infrascripti Ecclesiae Valachicae in Transilvania Episcopus, Archidiaconi ac Clerus universus, memoriae comendãmus tenore praesentium quibus expedit universis, maxime vero inclitis regni Transilvaniae Statibus.

Considerata cum fluxa humanae vitae instabilitate, cum etiam animae (cujus in omnibus potior cura habenda) immortalitate, libere ac sponte impulsu Divini Numinis, cum Ecclesia Romano-

catholica unionem inimus, ejusdemque sacrae Matris Romano-catholicae Ecclesiae commembra nos tenore praesentium declaramus, omnia admittentes, profitentes ac credentes quae illa admittit, profitetur ac credit. Presertim vero illa quatuor puncta, in quibus hactenus dissentire videbamur, quae etiam in Clementissimo Suae Sacratissimae Majestatis Decreto ac diplomate nobis intimantur. Quapropter iisdem prorsus juribus ac privilegiis, quibus ejusdem sacrae Matris Ecclesiae Presbiteri ex indultu sacrorum Canonum ac Divorum quondam Regni Hungariae Regum utuntur, nos quoque juxta praenominatum Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Decretum a modo et deinceps, uti ejusdem commembra frui ac gaudere volumus. In cuius majorem Fidem ac robur praesens Manifestum nostrum propria manus syngrapha nec non sigillo communimus. Anno 1698 7 octobris Albae Iuliae.“

(Urméza apoi pe a trei'a, a patr'a si a cincea pagina subscriptiunile cu man'a propria si cu sigilele impresse in ceara a 38 de protopopi romani; ér ca de incheiare la fine, se afla cum credemu, cu man'a lui Athanasie, scrise urmatórele cuvinte:)

„Si asia ne unim acesti ce scrim mai sus, cum tóta legea nóstra, slujb'a, liturgi'a si posturile si darul nostru sè stee pe loc; iara sè n'ar stá pre locu acelea, nici aceste peceti sè n'alba nici o taria asupr'a nóstra, si Vladic'a nostru Athanasie se fia in scaun si nimé se nu lu-hàrbàtuluiasca. ATh... (Inicialile lui Athanasiu si apoi sigilulu aceluasi.)

Precum se vede la o simpla cetire, diferinti'a cea mare si essentiala intre testulu romanu, pon'acum necunoscutu, si celu latinu de multu cunoscutu, se cuprinde in ambele adause, punend celu dantaiu celu mai mare temeiu pe conservarea obiceiurilor, serbatoriloru, posturiloru si a calindariului vechiu, celu de alu doilea, pe — „tóta legea nóstra, slujb'a, posturile si darulu nostru“, cari se remana in locu; precand despre tóte acestea in testulu latinu, de buna séma secundaru, nici amintire nu se face. —

(Despre alte acte memorabili — alta data.)

Ochire chronologica despre fundarea si augmentarea scóleloru romane ort. or. din Brasiovu.*)

Cu incheierea anului scolasticu 1878/9 scólele romane numera anulu alu 28. alu esistintiei loru.

In programele anterióre scolastice, in rapórté oficiali, bá ici colea si prin foile publice s'a facutu câte o scurta dare de séma despre fundarea si crescerea acestor scóle; nici odata inse nu s'a întreprinsu o schitiare istorico-chronologica, carea tratandu acestu sujetu, desi numai, per summos apices se póta servi posteritáti de basa si de indreptariu la compunerea istoriei critico-pragmatice a acestor scóle.

*) Reproducemu acestu articlu dupa program'a gimnasiului romanu din Brasiovu din anulu curentu. Elu contine o icóna frumoasa si fórte instructiva din istori'a mai noua a culturii romane. Red.

Deci dara, cá se nu se dea cu totulú totu uitárei cele ce s'au scrisu in modu fugitivu si sporadicu si se-se satisfaca incátva dorintiei de atâte ori exprimate „a se public'a o monografia a gimnasiului romanu din Brasiovu,“ amu credutu cá voiu umplé o lacuna simtita prin publicarea celoru mai importante date relative la sujetulu din cestiune. Din titlu se va orientá lectorulu binevoitoriu atát in privinti'a estensiunei, ce amu avutu in cugetu a dá materialului, cât si in privinti'a scopului, catra care amu nisuitu.

Inainte de apucá frulu istorico-chronologicu, nu va fi de prisosu a reaminti, cá Brasiovulu prin positiunea lui geografica ca emporiu comercialu alu negotiului levantinu a medilocitu si contactulu literariu cu tierile romane dela Dunare. Proba invederata despre acést'a se ne fia Diaconulu Coresi, carele emigrandu din Romani'a si statorindu-si domiciliulu intre Brasioveni in legatura cu Pop'a Mihaiu din Schei a tradusu si tiparitu prim'a carte in limb'a romana. (Psaltirea trad. si tipar. in secolulu alu XVI). Dupa acestu inceputu pre cât de remarcabilu pre atátu de semnificativu pentru viitoriu ca in treacatu mai notámu: cá Brasiovenii romani s'au distinsu totdeun'a prin zelulu loru catra cultura promovandu-o dupa timpuri prin infiintiare de biserici si de scoli, prin spriginirea a totu felulu de întreprinderi literarie. Nu ne permite nici spatiulu nici timpulu a tractá mai pe largu despre aceste momente insemnate in istori'a literaturii romane, ci ne vomu margini a dá câteva specimine generale. In Brasiovu si-a inceputu activitatea sa literaria Dr. V. Popu, in Brasiovu I. Baracu, poetu fórte distinsu poporalu a publicatu „Fóia Duminecei“ din carea s'au nascutu „Gazeta Transilvaniei“ si „Fóia pentru minte, inima si literatura.“ Erá deci urmare firésca, cá in Brasiovu germenele culturii nationale-romane se prinda radacini adanci.

Ca pretutindenea asia si in Brasiovu cam de pre la anulu 1821 esistá câte o scolutia parochiala, carea purtá timbrulu confessionalismului. Negutiatorimea brasiovéna partea cea mai mare intre muros urbis intrunuta sustienea langa biserici'a S. Treimi o scóla cu caracteru espresu grecescu. In acésta scóla invetiau si romanii fruntasi. La anulu 1835 romanii cetatieni desbinati de catra confratii loru coreligionari greco-bulgari si-fundara o scolutia a loru propria sub numire de „scól'a capelei romane din cetate.“ Romanii din preurbiulu Schei si-au sustienutu langa biserici'a S. Nicolae scoluti'a loru parochiala, carea in 1837 se reformá pre base cu totulu noue. La anulu 1837 vru prevedinti'a, cá la biserici'a din Schei se-se instaleze parochu, apoi si protopopu d. Ioanu Popasu. Acestu raru barbatu facú reforme in scól'a parochiala din Schei. Acuirandu-si puteri didactice noue, intre care notámu aci pe veteranulu si binemeritatu protopopu actualu alu Brasiovului D. Iosifu Baracu, — parintele I. Popasu si-facu de problema a vietii sale fundarea de scoli, cá uniculu medilocu a desceptá pre romani din letargi'a seculara. Scól'a de langa biserici'a S. Nicolae din Schei adaptata cu 4 clase, cu unu programu de studii copiosu se considerá de romanii ortodocsi din partile tierii Barsei, a tierii Oltului si confiniile acestor'a ca unu feliu de scóla superióra, in carea se preparau tierii mai cu séma pentru statulu invetiatorescu si preotiescu.

Din combinarea amintiteloru done scóle, a acelei dela capela cu cea din Schei se nascú institutulu centralu gr.-or de astadi.

Cine si-va revocá in memoria timpurile din nainte de 1848 pôte sè-si face justa inchipuire despre zelulu si tenacitatea in lupte interne si externe ale Brasiovenilor, dar in prim'a linia a bravului si neobositului protopopu D. I. Popasu indurate intru conservarea si amplificarea posibila a amintiteloru doue scóle. Ele se sustienura pana in anulu 1848. Sguduirile acestui anu epocalu apartienu istoriei politice, cu carea noi in tem'a presenta nu ne vomu ocupá. Dupa restaurarea pazei se reparara cele derimate si in scóla. —

La anulu 1850 dupa multe si indelungate pertractári si consvatuiri, — la care luara parte toti romanii carturari, pre care sórtea ii-aruncase cu domiciliulu in Brasiovu, si dintre cari unii erau de multu domiciliati aci, precum: Ioanu Maiorescu, Gavriile I. Munteanu, George Baritiu, Iacob si Andreiu Muresianu — se invoira in fine ambele comune romane ort. cea din cetate cu cea din Schei a-si uní puterile cu scopu de a ridicá o scóla comuna centrala. Cu inceputulu anulului scol. 1850/1 se deschise pre langa scól'a prima combinata de trei clase prim'a clasa gimnasiala intr'unu localu inchiriatu.

Primulu profesor si prin urmare fundatoriulu spiritualu alu gimnasiulu nostrufü Gavriile I. Munteanu. Primulu presiedinte alu corpului reprezentativu si administrativu de scóle, alu asia-numitei eforii scolare fü d. I. Popasu. Bazele, pe care se fundá scól'a cea noua, sunt cuprinse in asia-numitul legamentu alu ambeloru comúne bisericesei fundatrice. A tiené scól'a in localuri inchiriate in sine e o calamitate, dar a fi sicanatu chiar de proprietariu rá unu ce insuportabilu. La indemnulu unui zelosu betranu, a reposatului Lacea cautara comunele fundatrice a-si procurá unu locu potrivit pentru intemeierea unui edificiu. Bravulu comerciantu Bucuru Popu cumperá la anulu 1851 dela unu sasu loculu, pre care zace astadi pomposulu edificiu scolaru, sub pretestu de a-lu folosi la scopurile sale industriale si comerciale, in fondu inse spre-a-lu cedá comuneloru fundatrice, ceea ce si urmá. Respunsulu la intrebarea, de ce acésta procedura secreta, lu-va aflá lectorulu in referintiele de dreptu esistentu si dominantu inca si la anulu 1851 in fondulu regiu. Nu pôte fi tendinti'a acestei scrieri a resfirá cu de a meruntulu resursele in bani, cu cari s'au ridicatu edificiu scolaru, nici a caracterisá specialu pe Brasiovenii, cari se intreceau unulu cu altulu, si cá particulari si cá comune fundatrice, a-si depune denariulu pe sacrulu altariu alu museloru, care se crea; ci spre orientarea celoru ce pre atunci, — de mai sunt inca in viétia — nu credeau in realisarea unei idei, amu puté dice, grandiose concepute in capulu unui asiadisu optimistu, in fondu inse a unui spiritu intreprindietoriu „fortis et tenax propositi vir“ vomu notá aci, cá la anulu 1851 episcopulu Andreiu Baronu de Siaguna se vediu motivatu a caletori la Brasiovu ca se puna cu insesi manile sale pétr'a fundamentala la creandulu edificiu. Diu'a punerei fundamentului din intemplare rá tocma diu'a S. Sofia (17 sept.) carea cá di aniversara a fundarei se serbéza in totu anulu. Patrón'a institutului devení S. Sofia.

La anulu 1853/4 se completéza gimnasiulu mfcu cu 4 clase. Ministeriulu cesaro-regescu de culte si instructiune publica din Vien'a incuviintiéza deschiderea formala a gimnasiulu romanu gr.-or cu profesorii: G. I. Munteanu in calitate de directoru, Davidu Almasianu, Iosifu Baracu, Vasile Orcianu si Ioanu Petricu. Pentru provederea scólei cu medii de inve-

tiamentu si solvirea salarieloru profesoriloru se obligara Brasiovenii fruntasi in numeru considerabilu, dar in prim'a linia ambele comune fundatrice a contribuí pe fiecare anu sumele recerute in timpu de diece ani, jertfa acést'a mai fara parecche pana atunci in analele scóleloru medii. Intr'aceea edificiuulu croitu in mari dimensiuni inaintá din ce in ce pre langa tóte greutátile obversante, si se apropiá de terminare.

La anulu 1854 se denumí si alu 6-lea profesorulu G. E. Niceforu. Prin munc'a neobosita a profesoriloru noulu institutu capetá si unu nume. Proba decretulu guvernului tieriei sub Nr. 18144/2240, prin carele se recunósce progresulu facutu in studii.

Aci notámu per tangentem, cá in archiv'a gimnasiulu esista acte din 1855, din cari se vede, cá inca pre atunci se ventilá cestiunea infintiarei unei scóle comerciale si reale; probabilu paralelu cu gimnasiu dejá esistentu.

Totu la acestu anu nu putemu a nu observá, cá guvernulu centralu-absolutisticu din Vien'a pretinse, cá in gimnasiu sè-se propuna unele studii in limb'a germana, cá limba de propunere. Dar pretensiunea acést'a pre cât de nejusta pre atât de caracteristica se respinse — si gimnasiulu si-continúá mersulu seu firescu.

Autoritátile nóstre scolastice cerura dela guvernulu dreptulu de publicitate. Guvernulu se informá prin comisari esmisi despre starea invetiamentului. Intre comisarii, cari cercétara gimnasiulu la anulu 1855 notámu pe Carol Schuller, consiliaru c. r. de scóle. Pe bas'a rapórteloru obtienute si cu intrepunerea episcopului Andreiu Baronu de Siaguna ministeriulu de culte si instructiune publica c. r. din Vien'a acordá tenerului gimnasiu dreptulu de publicitate prin decretulu ddto. 28 ianuariu 1856 Nr. 832.

Edificiuulu celu nou ocrotiá in incaperile sale din parteru cele patru clase gimnasiali. Terminulu de diece ani, pentru care se obligasera bisericele si fruntasii brasioveni a sustiené scól'a se apropiá de finitu. Nedumerirea rá generala. Venerabilulu betranu inca in viétia d. Radu Radovicuiu, carele rá cassariulu eforiei scolare o pôte spúne, cu cât amaru si cu cáta greutate incassá cuotele promise. Timpurile se cam schimbaseru. Nu e scopulu nostru a cercetá cu asta ocaziune causele; destulu atât'a, cá gurile rele si streinii si-siopteau, cá maretulu edificiu va fi tocma bunu de casarma. Erá deci timpulu supremu, cá videant consules sè-se aplice in tóta rigórea. Incaruntitulu de grigi parintele I. Popasu iusufletia pe cei mici la inima si slabi de angeru cu „ne va ajutá Dumnedieu.“ Dumedieu facú minuni in poporulu seu credintiosu.

In archiv'a vechei biserici a S. Nicolae din Schei se gasira nisce chrisóve vechi, pe bas'a carora Brasiovenii cerura dela ambele guverne ale principateloru romane dunarene de pe atunci si dela camerele legislative o subventiune anualu pentru sustienerea scólei. Mai antaiu camer'a din Moldov'a in deplina armonia cu guvernulu, apoi cea din Romani'a pre atunci Valachi'a recunoscendu dreptulu bisericeei suplicante de donatiune cuprinsu in chrisóvele amintite aplacidara la a. 1859 din tesarulu statulu sumele de cáte 500 galbeni imperiali pentru sustienerea scólei de langa biserice'a S. Nicolae din Schei.

Ce e dreptu la anulu 1861 guvernulu tieriei nóstre pretinse prin ordinariatulu episcopescu din Sibiiu a i-se dá desluciri detaiate despre donatiunile facute scólei din partea tieriloru vecine. Lucrulu se regulá fara multe greutáti si eforia scolara continuá a percepe neturburata subventiune anualu. In cele ale in-

vetiamentului scól'a progresá, deschidindu-se din anu in anu câte o clasa noua gimnasiala. In an. scol. 186 $\frac{1}{2}$, se deschise clas'a a V. gmn. Aci va fi bine a se notá, cá corpulu profesoralu la finea anului scol. 186 $\frac{1}{2}$, constá din urmatorii domni: G. I. Munteanu, D. Almasianu, Iosifu Baracu, V. Oroianu, Ioanu Petricu si scriitoriulu acestor linii.

La anulu 1862 Maiestatea Sa imperatulu si regele nostru prin decretu demandá, ca din tesaurulu statului sè se dea pre sém'a gimnasiului din Brasiovu romanu ort.-or. sum'a anualá de 4000 fl. v. a. Acésta subventiune o midiloci fericitulu marele archiepiscopu si metropolitu Andreiu. Scól'a de aci in colo in cele materiale erá asigurata.

Dela er'a acést'a (anulu 1862) pana la anulu 1866 se amplificá gimnasiulu deschidendu-se successive in fiecare anu câte o clasa noua. Salariile profesorilor fiindu institutulu asigurat materialicesce se regulara cu câte 800 si 900 fl. v. a. Se acuirara puteri didactice bune. Dar se preurmámu firulu chronologicu.

(Va urmá.)

Escursiunea la Curtea de Argesiu.

Sub titlulu acést'a cetimu in o corespondentia din Bucuresci cu datulu 7 iuliu n. publicata in nrulu 52 alu diariului „Observatoriulu“ urmatóarele:

„Ide'a de a indemná pe membrii Academiei dupa nou'a ei constituire cá se faca acelu peregrinagiu la celu mai eminentu monumentu religiosu si nationalu a fost din cele mai fericite. A fost inse si din altu punctu de vedere fórte bine, cá academiciloru nostrii li se dete ocaziune de a esi in provincia, intre poporu, in corpore, spre a-si imprumutá idei mai practice asupra limbei, datineloru, costumeloru, traiului locuitoriloru. S'au si decisu pentru acea escursiune 18 membrii, langa cari se mai alaturara si alti câtiva literati si amici ai culturai nóstre nationale in frunte cu Preas. Sa Domnulu Episcopu diecesanu Genade, care in calitatea sa de senatoru aflandu-se in acestu timpu in capitala, alergá cu mare bucuria la residenti'a sa spre a primí acolo pe doritii sei óspeti. Inse si auctoritátile publice civili au fost cu tóta atentiunea catra corpulu academicu. Unu arcu de frunziariu inaltiatu si unu drapelu tricoloru inaltiatu la intrarea in districtu, altulu ridicatu la marginea orasiului au fost totu atátea semne cá dn. prefectu Mihaiu Negulescu luandu scire de planulu membriloru Academiei, secundatu de dnii subprefectu C. Zavoianu si primariu alu orasiului Daniilu Starescu, luase mesuri pentru o primire demna.

Eri, duminica dupa 8 $\frac{1}{2}$ óre dem. plecandu din capitala cu trenu acceleratu in vagóne destinate anume pentru acésta societate alésa, dupa 11 óre ajunsi in Pitesci, de aci inainte facurámu caletori'a spre regiunile muntene in trasuri particulare pe distanti'a de doue poste. Despre fisioni'a regiunei dintre Pitesci si Curtea de Argesiu lectorulu streinu si-póte face óresicare idea daca i-vomu spune, cá trecuramu prin vr'o 11 comune si catune mai mici, anume: Gavanu, Schiau, Belu, Verzliari, Borlesci, Merisiani (vechi'a donatiune facuta la mitropoli'a de Alb'a-Iuli'a), Maniceni, Bálculesci, Zogoreni, Valea-Sasului, si cá in tóta acésta caletoria nu veduramu nici unu evreu, inse nici unu singuru omu bétu! éra cand amu intratu in modestulu orasielu Curtea de Argesiu cu vr'o 4 mii locuitori ai sei, strad'a mare si piati'a erá plina de poporu, in care multe femei in costumulu loru natio-

nalu pittorescu, carele pe aici se apropia de celu muntencu din Transilvania de pre la Sibiiu. In acelasi timpu din ferestrii ne intempiná salutári de bunavenerie.

Biserica cea admirabile „facuta de mesterulu Manole si socii sei, din porunc'a si din averea Domnului tieri Neagoe Basarabu si a Dómnei Despinei“, este afara din orasiu in distanti'a de $\frac{1}{4}$ de óra pe unu locu mai inaltiatu, aprópe de riulu Argesiu. In septembrie 1836 adeca inainte cu 43 de ani, mai vedusemu acelu capu de opera alu artei in societate cu domnulu Timoteu Cipariu. Pe atunci biserica si vechi'a residentia episcopésca transformata din stravechiulu localu, in care se aduná boierii consiliari a-i lui Radu Negru Voda si ai altoru successori, se aflá intru tóta intregimea sa; in acelasi timpu se luasera si mesuri pentru infintiarea unui seminariu alaturea cu biserica, in o distantiá, care se crediuse de ajunsu pentru vr'unu casu de incendiu. Dara vai, astadi totu ce vedi impregiuru de biserica, este mai multu numai ruina, si biserica insasi, de si intréga din piétra cioplita, supusa la mari stricatiuni. Abiá au mai remasu din partea stanga cum intrí, câteva chilii întregi si un'a capela restaurata, in care se conserva odórele scapate din flacari. Asia pre cât ne fú de placuta trecerea printre spalierulu formatu de poporu si de 340 elevi seminaristi, pe atát'a ni se strinse inim'a la vederea acelei desolatiuni tragice.

Se pare cá reutatea satanica si-propusese de multu a nimici tóte monumentele religióse si nationali, prin câte se afirma essistenti'a nóstra politica si cá mai pe urma ajunse si la Curtea de Argesiu. Pe la inceputulu acestui secolu mai arsese acolo in dilele episcopului Iosifu I; dara urmele acelu incendiu disparusera. In sér'a de Trei Santi (30 Ian. v. 1866) s'a datu focu seminariului, care a si arsu mai totu. In sér'a de S. Georgie 1867 au arsu turnulu dela pórtá si o parte a bisericei pe din afara. In Decembre alu aceluasi anu tetiunariulu a pusu focu si in laintrulu bisericei! Sub ministeriulu Boierescu se decisese restaurarea prin unu anume Goldenberg, care se transfigurase in Montereanu; acél'a cutezase a se apucá de unu lucru, la care nu pricepea nimicu. Abiá sub ministrulu de culte Titu Maiorescu se luara alte mesuri mai energióse, care s'au continuatu sub Chitiu si mergu astadi inainte sub actualulu ministru Cantilli. Unu architectu din cei mai renumiti Lecont de Nourry dela Parisu conduce tóte lucrárilor si e buna sperantia, cá restauratiunea pe din afara va fi gata estimpu, éra restulu in viitoriu. Mii de petrii cioplite copere loculu impregiuru de biserica asteptandu asiadierea loru preste totu pe unde lipsecu. Odata biserica restaurata, urméza a se edificá residenti'a episcopésca, seminariulu si alte incaperi necesare, la care tóte abia se va ajunge sum'a de 1 milionu de franci.

Cealalta biserica din capulu orasiului, numita a-lui Radu Negru se mai afla totu in stare buna, numai pe din afara are trebuintia de unele reparaturi, stilu bizantinu essecutatu prea bine. Este incungiurata cu mu'i cá cele sasesci din Transilvania. Capel'a catholica a Dómnei lui Negru Voda a caditu mai tóta in ruine.

Cine vrea se scie mai multe din trecutu despre monumentele dela Curtea de Argesiu, póte aflá informatiuni culesse din timpulu ocupatiunei austriace (1854—56) si publicate in „Mittheilungen der k. Commission für Alterthümer etc.“

Dupa ce visitarámu tóte in restimpu de 4 óre, ne adunarámu in actual'a residentia prea modesta pre-

facuta in modu provisoriu dintr'unu vechiu spitalu, de unde plecaramu la mės'a ospitala data de catra Preas. Sa episcopulu in casele bravului cetatiėnu Toma Radulescu. Toastele usitate nu lipsira. Dupa alu parintelui episcopu alu dlui senatoru, presiedinte alu academiei Ioanu Ghica, alu dlui Alessandri plinu de verva si spiritu s. a. Dupa mės'a, pana la 11 6re petrecuramu in frum6sele case, mobilate cu elegancia ale dlui primariu, unde d6mn'a casei av6 bunatate a ingriji pentru beuturi recorit6rie. Pe la 11 6re din n6pte plecaramu la lumin'a lunei, c6 se ajungemu trenulu dela 5 in Pitesci, lasandu in urma-ne multiumit'a n6stra pentru bun'a primire ce avur6mu, at6t in resiedintia si la bunii parinti membrii consistoriali, c6t si la bravii orasieni, si luandu cu noi suveniru notionali de mare val6re.

Deprinderea in vorbire.

Nu odata am avutu ocaziune a esperi6, at6t in sc6la, c6t si in singuraticile familii, c6 vorbirea unor prunci, si pana la alu 6-lea anu alu et6tii lor, abi6 se p6te intielege; si ac6st'a numai din caus'a: c6 mai la totu cuventulu, pronuncia vr'o particica inesistentă, necunoscută si fara nici unu intielesu, d. e. b o b o, t u t a, t a s a, t o p u s. a. pe cari numai acei'a le potu pricepe, ce ii-au invetiatu s6u vinu mai adeseori in atingere cu ei.

La anulu 1540 intr'o comuna cu numele Hassen, unu copilu din negrija parintiloru a disparutu. — Peste c6ti-va ani dupa ac6st'a nisce agronomi din numit'a comuna vediura in campu intre nesce lupi o fiintia viia, a c6rei facia er6 cu totulu deosebita de a lor. Avea 4 pit6re, inse form'a ei er6 ca si a 6meniloru. Nu dupa multu timpu o prins6ra, o dus6ra via in castelulu comitelui provincialu, spre admiratiune. Aici 6runca o privire inversiunata asupra 6meniloru, ce erau de facia se revolt6za, se ascunde pe sub paturi, scaune si mese, si in fine vediendu, c6 nu-i succede a fugi, sbi6ra teribilu! Ast-feliu convingendu-se comitele despre aceea, c6 ac6sta fiintia apartiene rasei omenesci, demand6 servitoriloru sei a d6 fiintiei acelei'a educatiunea ce compete omului. Dupa espirarea unei luni de dile, 6ta esistenti'a creata de Ddieu incepe incetisioru a se domestici, indrept6, ambl6 in d6ue peti6re si in fine a vorbi respicatu. Cand acum mai tardiu vorbe6 si intielege6 binisioru, enar6 singura trecutulu ei celu tristu si adeca: cum o a furatu lupii, a crescutu intre ei si o a portatu prin locuri feroce dupa bradi!!

La anulu 1563 — dice unu scrietoriu renumitu, c6 — in Franci'a, cu ocaziunea unui venatu grandios6, au prinsu unu copilu viu, cam de 7 ani, голу, galbinu la pele cu peru sburlitu; in loculu unghiloru ave6 ghiara c6 ale vulturului, vorbi nu scie6 nimic, numai la urlatu se parea c6 numai are parechia. L'a dusu in cetate, unde numai prin mari ostenele l'a incatusiatu. Acolo la c6te-va dile devenindu acomodabilu prin f6me, intr'at6t s'a imblanditu, c6t in restimpu de 7 luni a invetiatu a vorbi.

Din acestea d6ue casuri dar se vede apriatu, c6 daca prunculu n'aude nici cand vorbindu, remane mutu, si c6 elu se exprima prin asi'a sonori ori cuvinte cum aude s6u inveti6 de la 6ltii.

Pentru ce inveti6mu prunci a vorbi dar astfeliu de cuvinte, care numai pucinu tempu sunt utile, apoi 6ra trebuie de nou invetiatu dupa alte norme? Prin ac6st'a nu facilit6mu invetiarea vorbirei regu'ate, ci

o dificult6mu. In c6t adeca: cunoscenti'a si provisiunea limbei lor de mai nainte se estinde la unele cuvinte stricate, ce cu tempu trebuie eliminate de la ei, ori cu ce pretiu si suplinite cu altele mai curate. Ac6st'a nu e unu lucru bagatel. Ce fatige p6te av6 unu educatori si cu desvatiarea adultiloru de la 6resicare-va cuvinte reu folosite si-p6te inchipui usioru ori care individu pricepetoriu de causa. Modululu vorbirei defectu6se e tocma ca usulu celu reu. De amendoue ne putem desbrac6 numai cu mari greut6ti. Pentru aceea fia care parinte, educatori s6u invetiatori trebuie se-si tiena de detorintia a intreveni la impiedecarea latitudului usu desavantajosu oferindu-le c6 de medil6ce conductorie la scopu in privinti'a ac6st'a normativele urm6torie:

1. Se nu se fortieze copilulu pr6 de tempuriu la vorbire. Bas'a acestei reguli este aceea causa naturala, c6 precum la desvoltarea fiescecarui membru alu corpului, asi'a si la organele vorbirei se poftesce unu tempu anumitu, d. e. daca inveti6mu copii a ambl6 de micuti, de multe-ori asi'a cadu la pamentu, prin ce usioru potu deveni nenorociti pentru t6ta vieti'a lor. Astfeliu st6mu si cu invetiarea vorbirei. Nimica t6ma se n'avemu c6 d6ra ei vor reman6 muti, daca nu ii-vom intarit6 spre vorbire si respective, d6ca nu ii-vom constringe la pronunciarea singuraticelor cuvinte fara intielesu. Daca vedemu, c6 organele vorbirei la copii sunt amortite si neincovoiose, se astept6mu pana cand se voru desvolt6, apoi putem fi siguri, c6 prunculu de sine singuru incepe a vorbi fara a astept6 forciare din partea n6stra. In scurtu dicendu, prunculu n'are lipsa a vorbi pana dupa anulu primu. Se nu ne super6mu, daca copilulu n'ar put6 pronunci6 silabe si cuvinte, nici pana la etatea aniloru 2 s6u 3. Ac6st'a s'o concedemu naturei. Va inveti6 elu vorbirea la tempulu seu, si cand va incepe odata peste pucinu timpu va inveti6 a vorbi mai bine, mai curatu dec6t celu ce a inceputu mai nainte si cu unu anu. C6 unii pronuncia cuvintele mai de timpuriu, de aici nu p6te urm6 se fie acei'a si mai intiepti, pentru c6 aceea e numai o nota: c6 unulu are mai bune organe de vorbire de c6t altulu. Ce folosese copilului, c6 va sci exprim6 100 de cuvinte si nu va intielege dintr'acele $\frac{3}{4}$ parte. Copii, cari inveti6 vorbirea mai tardiu, acei'a vorbescu mai bine, mai regulatu si mai la locu, fiindca despre ce li se vorbesce atunci, si-potu cascig6 mai sanat6se si mai multe concepte.

2. Se fim cu desclinita atentiune la silabele si cuvintele, cari le pronuncia copii prim'a 6ra curatu. Se ne adoper6mu a le leg6 cu altele asemenea, si vom ved6, c6 cu c6t resulta exercitiulu ac6st'a mai bine, cu at6t are copilulu mai mare voia a inveti6 vorbirea. Afara de ac6st'a se ne serguimu a-ii conduce la sunete depline si pronunci6ri curate. Se nu ne multiamimu cu respunsurile cele balbaite si inghitite, pentru c6 de multe-ori chiar tolerarea acelor'a e caus'a la unii individi, de in t6ta vieti'a lor au pronunciare defectu6sa,

(Va urm6.)

De la Academi'a romana din Bucuresci.

Dupa informatiunile, ce posedemu in siedintiele din urma s'a completatu Academi'a romana pana la numerulu de 36 satoritu prin nouele statute. La ac6sta completare s'a tennutu contu si de partile de dinc6ci, alegendu-se la sectiunea de sciintie urmatorii

dni, si anume: veteranulu si binemeritatu nostru barbatu *Dr. Pavelu Vasiciu* din Timisióra, cunoscutu la toti pentru meritele sale pe terenulu literaturii si cu deosebire pe terenulu instructiunii publice, si *Nicolau Teclu*, profesorulu de chimia in Vien'a, unu barbatu recunoscutu si de streini pentru studiile profunde facute in specialitatea sa.

List'a completa a Academiei romane de sciintia este acum urmatóri'a:

Alecsandri Vasile, Aurelianu Petre S., Babesiu Vincentiu, Bacaloglu Dr., Baritiu George, Brenza Dr., Caragiani Ioanu, Cipariu Timotheu, Chitiu G., Coganicénu Michailu, Cretulescu Nicolae Dr., Falcoianu Stefanu, Felix Dr., Fétu Dr. Anastasie, Fontanini, Hasdeu Bogdanu P., Hodosiu Iosifu Dr., Ionescu Nicolae, Laurianu Augustu Tr. Dr., Maiorescu Titu L. Dr., Maniu Vasile, Melchisedechu P. S. S. Episcopu, Mocioni Andreiu, Odobescu Alexandru, Papadopol-Calimachu Alexandru, Poni Dr., Romanu Alexandru, Sbiera Ioanu, Sion George, Stefanescu Gregorie, Sturdza Dimitrie A., Teclu, Urechia Vasile A., Vasiciu Pav. Dr.

Bucovetiu in 1. iuliu 1879.

(Recunoscintia meritului si modestiei.) Intregu tienutulu nostru, dar si diecesei nóstre sunt pré bine cunoscute calamitátile, neintielegerile, frecárilé si zápácelele, in cari se aflá comun'a nóstra pentru lips'a de o conducere intielépta preotiésca intr'unu lungu siru de ani. Si s'a înduratu pré bunulu parinte Episcopu a ni recomená de preotu, si noi lu-aleserámu pre parintele *George Balanu*, carele de duoi ani functionandu in midiloculu nostru, la Altariulu Domnului, incepú numai decát prin moduri intielepte, cu bunu esemplu si cu sacrificii a vindecá reulu, a indreptá cele stricate din trecutu, a face cá se simta toti folosulu concordiei intre frati si a fapteloru crestinesci. Ceace mai vertos a deobligatu pre toti cei buni din comuna, a fost ingrigirea sa deosebita pentru scól'a si invetiamentulu popolaru, carui'a parintele nostru, imitandu sublimulu esemplu alu capulu diecesanu, si-a dedicatu tóte puterile. Reposandu-ne invetiatoriulu, densulu din propriulu indemn a primitu si tienutu scól'a resp. prelegerile cu mlađitiele nóstre, aprópe si ese luni de díle, fara nici o remuneratiune pentru sine, destinandu competinti'a sa fondulu scolaru, ba si la alta ocasiune contribuindu din a sa punga o suma de 31 fl. v. a. pentru acestasi fondu, care suma prin buna intrebuintiare, este aprópe a se întrei. Astfeliu santi'a sa se póte numi adevératulu intemeiatoriu alu acestui fondu de binefacere pentru cultur'a poporulu. O astfeliu de fapta si purtare, asia credu cá merita a fi publicata nu numai in tipu de recunoscintia, ci tot'dodata si ca de esemplu pentru altii.

Unulu din Comit. parochialu.

D i v e r s e.

† **Mitropolitulu Bucovinei** Teoctistu Blasevicu reposa la 9 iulie a. c. Remasitiile pamentesci se depusera pentru odichn'a eterna in cimiteriulu comunalu din Cernauti, in cript'a menita pentru inmormentarea archiereilor. Fie-i tieran'a usióra!

* **Esamenele publice** cu elevii despartimentulu teologicu dela institutulu pedagogico-teologicu romanu otodocsu din Aradu se finira Mercuri, in 4 iulie c. v. ér Joi se celebrá Tedeum in biserica catedrala.

Dupa Tedeum se cetira classificatiunile elevilor institutulu. Cu acésta ocasiune Pré Santi'a Sa, parintele episcopu diecesanu tienú unu discursu tenerimei, in carele adresandu-se cu deosebire catra abiturienti, ii-indemná la activitate si diligintia in positiunea viitória, ce insisi si o au alesu. In totu decursulu esameneloru asistá comisiunea anchetaria esmisa de sinodu.

* **Ministeriulu Bratianu** din Bucuresci, dupa scirile, ce le aducu foile streine, si-ar fi datu demisiunea din caus'a difícutátiloru, ce intempiná intru resolvirea cestiunei israelite.

* **DI. Iosif St. Siulutiu** a edatu partea a dou'a din memoriulu seu „O lacrima ferbinte.“ Opulu acest'a a aparatu in tipografi'a lui W. Kraft Filtsch in Sibiu. Elu contine între altele mai multe fragmente si episele din revolutiunea din 1848/9, scene petrecute mai alesu la Abruda si Campeni.

* **Oile lui Andrassy.** Diariulu „Obzor“ publica patru telegrame tramise de unii begi bosniaci contelui Andrassy si guvernulu din Seraievo, in care se plangu asupra caimacamulu din Dervent, dr. Berks, pre care ei lu-numescu in deobste Bezirks, adeca capitaniu cercualu. Mohamedanii serbara o nunta, la care dupa cum se vede din telegramele originale ar fi trecutú peste marginile cuviintiei, pentru care plicina caimacamulu i-a imprestiatu cu militie. Mohamedanii nadajduiescu, cá „escelenti'a sa gratiósa Andrassy“ nu va fi multiumitu cu „Bezirks“; ei se temu, cá casele loru preste nópte se vor preface in cenusia. Daca dlu „Bezirks“ a reportatu alfminterelea despre acestu incidentu, apoi este unu mintinosu. Jaluitorii se numescu servitorii si „oile“ contelui Andrassy. Telegramele sunt semnate de Rustar beg, Dervis Efendi, Adri Osmanbeg, Kapetonovic in numele Mohamedanilor.

„Timp.“

* **La Duhovnic.** Un pungasiu indresnetiu, ingenuchiatu marturisindu-si peccatele, furá césorniculu omulu santu. — Nu ascunde nimicu fiule din ce ai peccatuit! Parinte, i-dise pungasiulu furu. Cum, fiul meu? Parinte, am furat (Césornicul déjà se afla in pusunarul hotiului.) Atunci se 'ntorci ce ai furatu. Ei bine, parinte, 'ti voi da inapoi cea ce am . . . Nu mie, fiule, dér acelu de unde ai furat. Dér acel'a, parinte, nu vré sa priimésca. Ei bine, pastrédia atunci pentru D-ta. Pungasiulu plecá cu consciinti'a impacata. „F.r.“

C o n c u r s e.

Se escrie concursu pe statiunea invetiatorésca gr.-or. din **Ciacov'a**, protopopiatulu Timisiorii cu terminu pana in **4. Augustu st. v. a. c.** Salariu anualu 500 fl. — 10 metri lemne, 2 jugere si jumătate pamentu de semanatu, cuartiru liberu, din lemnele susamintite are si scól'a a se incaldí. Recurentii au se produca testimoniulu despre absolvirea preparandiei — de cualificatiune si atestatu de moralitate — pre langa limb'a materna se scie unguresce si nemtiésce a propune, se mai recere a sci Not'a de cantare, inainte de alegere au sè-se presinte in vre o duminéca in biserica spre a-si aretá desteritatea in cantári si tipicu. Recursele adresate comitetulu scolicu catra presiedintele **Ilie Ioanovicu.**

Ciacova in 24 iuniu 1879.

Comitetulu scolicu.

In contielegere cu **D. Mitá Dolga** inspect. de scóle.

Pre bas'a concessiunei consistoriale de datulu 24. maiu 1879. Nr. 370. bis. referitorie la supraedificarea, respective la renovarea bisericii gr.-or. rom. din comun'a **Csebza**, comitatulu Torontalu, langa Csacova, subsemnat'a comunitate bisericesca conform planului si proiectului de spese aprobate de Venerab. consistoriu din Caransebesiu deschide concursu de licitatiune minuenda.

Dupa proiectulu de spese in recapitulatiunea sumara a edificandei biserici sunt urmatoarele sume de a se vedé.

1. Pentru lucrulu zidariloru impreuna cu materialu	2987 fl. 68 cr.
2. Pentru lucrulu lemniariulu impreuna cu materialu	1846 „ 48 „
3. Pentru lucrulu mesariulu impreuna cu materialu	234 „ — „
4. Pentru lucrulu lacatariulu impreuna cu materialu	98 „ — „
5. Pentru lucrulu faurulu impreuna cu materialu	154 „ 62 „
6. Pentru lucrulu inducatoriulu cu colori impreuna cu materialu	141 „ — „
7. Pentru lucrulu sticlariulu impreuna cu materialu	55 „ 50 „
8. Pentru lucrulu tinichiarulu si auritura impreuna cu materialu	793 „ 33 „

Sum'a . 6310 fl. 61 cr.

Doritorii de a intreprinde zidirea bisericii acesteia sunt avisati a se infacisid in diu'a de licitatiune, care se va tiené in **4. Iulie a. c. st. v.** la 10 ore nainte de amédi, unde pre langa depunerea radiulu usitatu a pretiulu de estimatiune se va intreprinde licitatiunea si incheierea contractelor, cari in sensulu statutulu organicu se voru substerne Venerabilulu Consistoriu diecesanu spre revisiune si ulterioara aprobare.

Intreprinditorii, cari voiescu a avé cunoscintia mai deaprobe despre planu si proiectu, potu veni ori cand pana la diu'a de licitatiune in comuna, a se informá despre aceea dela comitetulu parochialu.

Csebza in 13. iuniu 1879,

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbiterulu tractualu.

Se escrie pentru alegerea de invetatoriu la clas'a a II. superiori gr. or. rom. din comun'a **Agrisiu**, inspect. Agrisiulu, cottulu Aradulu cu terminu de alegere pe **20. Iuliu a. c.** Emolumintele sunt 350 fl. v. a., pentru cortelu 50 fl., 5 orgii de lemne, dela inormentari 50 cr. scripturistica si spesele conferintieloru invetatoresci dupa necesitate. Doritorii de a ocupá acestu postu voru produce: testimoniulu preparandialu si de cualificatiune, si se aiba celu putinu 2. clase gimn. nu altcum prin unu atestatu dela inspectiunea scolara se arate calcululu ce l'au meritatu la ultimulu esamenu cu tenerimea scolara si in fine se produca si atestatu despre purtarea morala de pana acum, apoi recursele astfelu instruite-adresate catra comitetulu paroch. pana la **18. Iuliu** sè se trimite inspect. scol. per **Pankota in Szöllös-Csigerél**; éra pana la alegere, sè se presinta la S. biserica ca se-si arate desteritatea in cantare si tipicu.

Agrisiu 24. Iuniu 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Demetriu Pop'a**, inspect. scol.

Pentru deplinirea statiunei invetatoresci devenita vacanta in comun'a **Araneagu**, inspectoratulu Agrisiulu, cottulu Aradu cu terminu de alegere pe **15. Iuliu a. c.** — Emolu-

mintele sunt: in bani 120 fl. v. a.; 16 jug. pamentu aratoriu, pentru lemne 30 fl. v. a., pentru incalditulu scolei 12 fl., pentru conferintiele invetatoresci 8 fl., dela inormentari 60 cr. si cortelu liberu cu gradina. — Doritorii de a ocupá acestu postu sunt poftiti a-si trimite recursele loru instruite cu testimoniulu preparandialu si de cualificatiune, si atestatu despre purtarea morala de pana aci — adresate catra comitetulu parochialu — inspectorulu sc. pana la 12. iuliu a. c. per **Pankota in Szöllös-Csigerél**; éra pana la alegere sè-se presente la biserica pentru a-si aretá pracs'a in cantare si tipicu.

Araneagu 13. iuniu 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Demetriu Pop'a** insp. scol.

Pentru ocuparea parochiei Vacante din **Ternova** protopopiatulu **Világosiulu** — **Siria** — se escrie concursu pana la **20. Iuliu a. c. st. v.** in care di va fi alegerea. Venitele parochiei sunt: una sessia pamentu, biru si stole dela 220 case; si fiindca alegendulu are a fi si docinte, ca atare are salariulu: cuartiru, gradina, 6 orgii de lemne si 50 fl. v. a. Recurentii sub durat'a concursulu se voru presentá la biserica a-si aratá desteritatea sd in predica, cantari si tipicu, recursele bine instruite cu documintele recerute unei parochii de clas'a a dou'a le voru substerne pe calea oficiulu protopopescu.

Ternova, 17. iuniu 1879.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea **Georgiu Vasileviciu** protopopu.

Pentru statiunea invetatorésca de la scól'a a II. gr. or. din **Jenopolea** — **Borosineu** — in inspectoratulu **Jenopoliei**, se escrie concursu cu terminulu de alegere pe **22. Iuliu a. c. st. v.** Salariaulu este: 300 fl. v. a., 12 fl. pentru scripturistica, 12 fl. pentru conferintiele invetatoresci, 10 orgii de lemne, din care se va incaldi si scól'a si cuartiru liberu. — Recurentii au se produca testimoniulu despre absolvirea preparandiei si de cualificatiune, atestatu despre conduit'a loru de pona aci, se recere, cá in vre-o domineca ori serbatore pana la diu'a alegerei sè-se presenteze la st'a Biserica. cá se-si arete desteritatea in cantarile bisericesci si tipicu. Recursele adresate comitetulu parochialu se vor trimite inspectorulu scolariu **Nicolau Beldea in Borosineu**.

Borosineu 22. inniu 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Nicolau Beldea** inspectoru.

Pentru ocuparea postulu invetatorescu dela scól'a confessionalu gr. or. rom. din **Corbesti** se deschide concursu cu terminu pana la **8/20. septemvriu a. c.**, in care di va fi si alegerea. Salariaulu impreunatu cu acestu postu este: 110 fl. v. a. in bani, 12 meti grau, 12 meti cucuruzu, 12 orgii lemne, 120 portiune fenu, si cortelu cu gradina de legumi. Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si substerne recursele la oficiulu protopopescu in **Totvárád per Soborsin**.

Corbesti in 6. Iuliu 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Iosifu Belcesiu** protopopu si inspectoru cercualu de scole.